

Geen vrijheid zonder regels

Tim Kuik

Nu de overheidssubsidies afnemen, moeten scheppende kunstenaars en cultuurmakers die daarvan afhankelijk zijn op zoek naar nieuwe geldstromen. De creatieve industrie lijkt daarvoor de aangewezen partner, ook al zal zij niet alle belangrijke artistieke functies kunnen overnemen. Maar haar sterke troef is dat zij makers kan aansluiten op de digitale marktplaats. En dat is beslist geen fopspeen. Het rapport *Digitale drempels* toont aan dat digitaal aanbod steeds gevarieerder en overvloediger beschikbaar komt. (Weda 2012) Dat is te danken aan de nieuwe mogelijkheden die de creatieve industrie voor makers en afnemers opent.

De manier waarop consumenten omgaan met dat enorme digitale aanbod laat echter nog te wensen over. Doordat heel veel illegaal wordt gedownload, kan er niet worden geïnvesteerd en komt de succesvolle innovatie van de creatieve industrie uiteindelijk tot stilstand. Bij afnemende overheidssubsidies lijkt de enige route naar nieuwe inkomsten die van verdienmodellen die zijn gebaseerd op copyright. De komende jaren wordt het auteursrecht de spil van de culturele economie en staan of vallen de groeimogelijkheden met een effectieve, internationale handhaving van auteursrecht. Er moeten dus gebruiksregels worden gesteld, die te handhaven zijn. De vraag is hoe consumenten die handhaving – en daarmee ook het respect voor auteursrechthebbenden – als vanzelfsprekend kunnen gaan ervaren.

De digitale consument heeft van nature weinig geduld. Hij wil alles meteen online kunnen consumeren. Als het niet legaal is, dan maar illegaal: die grens blijkt met groot gemak te worden overschreden. Handhaving wordt massaal weggezet als het in stand houden van een achterhaald offline zakenmodel. Als je niet wilt dat de online consument zichzelf bedient met ongeautoriseerd aanbod van jouw werk, moet je het zelf maar digitaal aanbieden, zo luidt maar al te vaak het devies.

Er is geen vrijheid zonder rechten en er zijn geen rechten zonder bescherming. Dat geldt in de concertzaal, het theater, het museum, en voor de boekenbranche, de bioscopen en de dvd-handel. En dat hoort niet anders te zijn op internet. Handhaving tegen grootschalige inbreuk op andermans auteursrecht zou daar eigenlijk heel gewoon moeten worden gevonden, net als de bestrijding van spam. Toch wordt het vooral gezien als inperking van de vrijheid van meningsuiting. En het zou dom zijn deze realiteit niet te onderkennen, ook aan de kant van de rechthebbenden. Het auteursrecht moet zijn bestaansrecht zien te legitimeren door soepel om te gaan met de mogelijkheden om een voor grote groepen aanvaardbare vorm van licenties te introduceren, gekoppeld aan nieuwe mogelijkheden om op internet zaken met consumenten te doen. Een en ander moet ingebed in een vorm van handhaving die voor velen aannemelijk is. Zo moet een aanvaardbare manier ontstaan om fatsoenlijk om te gaan met cultuuraanbod via

Tim Kuik

is directeur van stichting BREIN

internet, waardoor dat aanbod geleidelijk een duurzame vorm van groei en bloei kan bereiken.

Weloverwogen keuzes

Daarbij moeten weloverwogen keuzes worden gemaakt. Wie inbreuk op internet bestrijdt, kan kiezen voor een radicaliserende 'heksenjacht' op inbreukmakende consumenten of achter de digitale 'winkels' aan gaan die consumenten structureel voorzien van illegale kopieën. De Nederlandse auteursrechtbeschermer stichting BREIN doet dat laatste en krijgt daarin internationaal steeds meer navolging. Het gaat niet alleen om de beruchte site The Pirate Bay: BREIN sluit jaarlijks meer dan 600 van deze digitale 'winkels'. Daarnaast zijn er ook diensten waar gebruikers illegaal aanbod kunnen downloaden zonder het, zoals bij The Pirate Bay, tegelijkertijd te moeten uploaden.

Een probleem bij sites die zich uitsluitend op downloaden richten is dat de Nederlandse wet toestaat illegaal aanbod van muziek, film en e-books te downloaden voor eigen gebruik. Daarom wil BREIN een definitie in de wet opgenomen zien die bepaalt wat een onrechtmatige internetdienst is. Die definitie zou kunnen aansluiten bij wat daarover al uit een aantal rechtszaken tevoorschijn is gekomen. Als die definitie een wettelijk fundament krijgt, geeft dat de illegale internetwinkels de mogelijkheid om hun leven zelfstandig te verbeteren. Dat is geen *mission impossible*. The Pirate Bay verwijdert bijvoorbeeld zelf al corrupte of valse links. Als ze dat nu eens zouden uitbreiden naar illegale links...

Preventief toezicht biedt kortom de mogelijkheid om op elegante wijze en zonder juridisch geweld tot een voor alle betrokken partijen bevredigende oplossing te komen. Het lijkt nu misschien nog een droom, maar als optimist blijf ik voorlopig nog in die droom geloven.

Literatuur

Weda, J. (et al.) (2012) *Digitale drempels: knelpunten voor legaal digitaal aanbod in de creatieve industrie*. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.